

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ
Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ (1849-1923)

Η Αγγέλικα (απόσπασμα)

Χτυπάει την πόρτα. Ανοίγει η παρακώρη¹, και μπαίνει μέσα ο πρωτομάστορας.

Η Αγγέλικα σηκώνεται μισοτρομασμένη. Στάθηκε σα λαμπάδα, με τα μαύρα της μάτια ορθάνοιχτα, σα να του έλεγαν τι θέλει εκεί τέτοια ώρα!

– Καλησπέρα σας, κι ένα λυχνάρι, της λέει, να ρίξω μια ματιά στο κατώγι², γιατί ο καινούριος ο τοίχος λεν πως καθίζει, και μ' έστειλε ο κυρ Σπανός να κοιτάξω.

– Μαρούλα, φωνάζει η Αγγέλικα, άναψ' ένα φως και δος το του Μάστορα να κοιτάξη. Ελπίζω πως δεν είναι τίποτε.

– Εγώ κοιτάξα καλά απ' έξω και να σας πω δεν παρατήρησα τίποτις. Ως τόσο ας δούμε κι από μέσα.

Κατεβαίνει στο κατώγι, και σε λιγάκι ξανανεβαίνει και λέει πως δεν έχει φόβο ο τοίχος, και να μην το κάμη μήτε λόγο, να μην τρομάξη ο κόσμος του κάκου, και δε στέλνει σκολειό τα κορίτσια του.

Εδώ στάθηκε μια στιγμή ο Μυζήθρας μπροστά της. Ο Μυζήθρας δεν είταν άσκημο παλικάρι. Είταν αψηλός, μεγάλα καστανά μάτια και μικρό μουστάκι λεβέντικο, είταν και γλυκομίλητος. Έλα όμως που δέθηκε η γλώσσα του τώρα! Τι να της πη, που είταν κι η παρακώρη παρέξω!

– Ας δούμε μια και στο Σκολειό μέσα, λέει άξαφνα, εκεί που κοιτάζε γύρω τους τοίχους.

– Και παίρνει το λυχνάρι, και πηγαίνει μοναχός του στην κάμαρα του Σκολειού να συλλογιστή πώς ν' αρχίση την ομιλία.

– Λάτε να δήτε, της φωνάζει από μέσα.

Η Αγγέλικα πηγαίνει στην κάμαρα του Σκολειού.

Έφεγγε δεν έφεγγε μέσα στη μεγάλη εκείνη την κάμαρα με το μικρό το λυχνάρι. Η Αγγέλικα περπάτηξε λαφριά λαφριά και πήγε και στάθηκε μπροστά του σαν άγαλμα, με το αμελημένο³ της φόρεμα, με τα μαύρα της μάτια, με τον άσπρο το λαιμό της, και με τα δυο της χεράκια σφιγμένα κοντά στα στήθια σα να μισοκρύωνε.

– Αυτή τη χαραμάδα πρέπει να είδε ο κυρ Σπανός και φοβήθηκε. Λίγο σουβά θέλει και τίποτις άλλο. Το σπίτι είναι γερό, μας βγήκε και καλορρίζικο. Όλες μας οι κοπέλλες αθρωπεύουν εδώ μέσα.

– Καλωσύνη σας να το λέτε αυτό και του χαμογέλασε η Αγγέλικα.

– Δασκάλισσά μου, εμείς οι χωριανοί τα λέμε ίσια τα πράματα. Θα σας έλεγα και μια άλλη αλήθεια, α δε φοβούμουν πως ίσως το πάρετε άσκημα.

– Σαν τι αλήθεια; του κάνει η Αγγέλικα, και πάει ένα βήμα κοντήτερα του.

– Πως είναι μια ψυχή στο χωριό που πάει να τρελλαθή με τασάς⁴.

¹ κορίτσι που βοηθούσε στις δουλειές του σπιτιού

² το ημιυπόγειο ή ισόγειο τμήμα των παλαιών αστικών ή αγροτικών σπιτιών, που το χρησιμοποιούσαν ως βοηθητικό ή αποθηκευτικό χώρο.

³ αφρόντιστο

⁴ με εσάς

- Καλέ τι μου λες! Και ποια να είναι, να σε χαρώ, αυτή η ψυχή; πες μου το τώρα που δε μας ακού και κανένας.
- Κι α θυμώσετε;
- Σου το τάζω πως δε θυμώνω, όποιος κι αν είναι. Γιατί να θυμώσω;
- Καλά, να σας το πω το λοιπόν. Είναι ένας, που δεν είναι γέρος, δεν είναι και φτωχός. Δεν ξέρει πολλά γράμματα, είδε όμως στον καιρό του λιγάκι κόσμο. Έξω την έμαθε την τέχνη του. Είναι λοιπόν και τεχνίτης. Δεν ξέρει να λήη τον πόνο του σα βιβλίο, ξέρει όμως να τον τραγουδάη σαν το πουλί μες στα δάση. Δεν ξέρει να χαιρετάη φράγκικα⁵, μα ξέρει ν' αγαπά και να χαδεύη ρωμαίικα⁶.
- Και τόνομά του; ρωτάει η Αγγέλικα χτυπώντας το ποδαράκι της.
- Δεν μπορώ να το πω τόνομά του· δεν αποκοτώ.⁷ Καί σταμάτησε ο Μυζήθρας.
- Να είναι έτσι αφηλός, νόστιμος, παλικαράς, γλυκομίλητος; ρωτάει πάλι η Αγγέλικα γελώντας.
- Δεν μπορώ, δεν μπορώ να σας πω. Πάει να σβύση ο νους μου σαν αυτό το λυχνάρι. Και βάζει το λυχνάρι σ' ένα θρανί, και κοιτάζει χάμω συλλογισμένος.
- Τι έπαθες, παλικάρι μου; τι έχει ο καημένος!
- Γυρίζει τότες ο Μυζήθρας και την καλοκοιτάζει και της λέει:
*Δεν είναι πράμα ν' αρρωστά, πράμα να θανατώνη,
 Σαν την αγάπη την κρυφή που δεν ξεφανερώνει.*
- Η δασκάλισσα, αν και φυσικά κάτι έννοιωσε, ή όμως ήθελε να παίξη και να περάση την ώρα της, ή είχε όρεξη ν' ακούση κι άλλα, κι έκανε την ανήξερη ακόμα.
- Έχεις αγάπη μες στην καρδιά σου, καθώς βλέπω, του λέει. Και ποιά να είναι η άτυχη αυτή αγαπητικιά, που δεν το ξέρει τι πόνο την έχεις;
- Και της ρίχτει τώρα φλογερή ματιά ο Μυζήθρας, και της μουρμουρίζει:
*Αγγελικούλα ζάχαρη, κι Αγγελικούλα μέλι,
 Κι Αγγελικούλα κρυό νερό που πίνουν οι Αγγέλοι.*
- Δεν μπορούσε πια η Αγγέλικα να καμωθή πως δεν έννοιωθε. Αρχίσανε να της έρχονται σύγκρυα. Δεν είτανε φρόνιμο να μείνη κοντά του. Μπορούσε να σκύνη κιόλας να την φιλήση. Τραβήχτηκε λοιπό δυο βήματα, πήρε το συνηθισμένο τον αέρα της σαν έβλεπε ξένο, και,
- Λοιπό δεν έχει τίποτις ο τοίχος, του κάνει. Ας είσαι καλά για τον κόπο σου. Και πήγε μέσα. [...]

(*Νησιώτικες Ιστορίες*, Αθήνα, εκδοτ. Οίκος Φέξη, 1911)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

- α1.** Να αναφέρετε τα δύο (2) βασικά πρόσωπα της ιστορίας. **(6 μονάδες)**
- α2.** Να εντοπίσετε το χώρο, στον οποίο διαδραματίζεται η σκηνή. **(5 μονάδες)**
- α3.** Να προσδιορίσετε τη σχέση των δύο βασικών προσώπων με αυτόν το χώρο. **(10 μονάδες)**
- α4.** Να αναφέρετε τη χρονική στιγμή κατά την οποία γίνεται η επίσκεψη που περιγράφεται στο κείμενο. **(4 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

⁵ όπως οι ευρωπαίοι

⁶ όπως οι έλληνες

⁷ κάνω αποκοτιά, αποτολμώ

β

- β1.** Ο Μυζήθρας επέλεξε να εξομολογηθεί τα αισθήματά του με στίχους τραγουδιών. Να παρουσιάσετε σε μια παράγραφο τα αισθήματα του ήρωα **(10 μονάδες)** και να σχολιάσετε αυτόν τον τρόπο εξομολόγησης. **(5 μονάδες)**
- β2.** Να καταγράψετε τις αντιδράσεις της Αγγέλικας. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ